

שאלות ריבית' המצויות בבנקים ובקרנות

חובת הזהירות מאיסור ריבית, המוזכר בפרשת השבוע, מעוררת שאלות רבות בתקופתנו, הן מצד ריבוי השאלות הנוגעות לאמצעים פיננסיים חדישים והן מצד ההסתמכות האוטומטית על "היתר עיסקא", בלא לברר את נוסחו ותוקפו • שיחה מאלפת במעונו של הגאון רבי אשר הכהן דויטש שליט"א, מראשי ישיבת פוניבז'

הרב מ. בראון

השיחה התקיימה במעונו הצנוע של הגאון שליט"א, הממוקם למרגלות גבעת הישיבה הקד', זמן רב לאחר חצות לילה והתנהלה במאור פנים ובנינוחות רבה.

שאלת המפתח בה בחרנו לפתוח בענין נוסח ה'היתר עיסקא' הנהוג בבנקים, הרי כידוע, כדי לרכוש דירה, רוב רובו של ציבור בני התורה נדרש ליטול משכנתא מן הבנק עקב מיעוט היכולת לשלם במזומן על כל הדירה, ומאחר שזו הלואה בריבית ממש מוכרחים להסתמך על היתר עיסקא, וכיוצא בזה בפתיחת תכנית חיסכון בבנק. השאלה הנשאלת היא, האם אכן כיום ראוי לבן תורה לסמוך על ההיתר עיסקא?

לא ראוי. נוסח ההיתר עיסקא הנהוג כיום איננו כנוסח המקורי המובא בפוסקים ושהיה נהוג עד התקופה האחרונה. בשנים האחרונות חלו בנוסח שינויים רבים. מה שקרה בעצם הוא שעד שנת תשנ"ה, הבנקים לא נכנסו בעובי הקורה של הענין; הם חתמו על ההיתר עיסקא בלי לבדוק את התוכן ביסודיות ולא ייחסו לו חשיבות רבה. כנראה שמבחינתם זה היה עסק 'דתי' ולא מחייב מבחינה משפטית, ולא העלו על דעתם שזו חייבת להיות עסקה מחייבת לחלוטין עד שמישהו ישתמש בזה אי פעם לפטור את עצמו מהתחייבויות בסיסיות מול הבנק.

הגרי"י בלויא זצ"ל, בעל ה'ברית יהודה', שהתמצא מאוד בענין, כתב אז (עיין בספר "ברית יהודה" עמ' תרלב) שככל שכיר את הענין אצל משפטנים – לא קיבל מהם תשובה ברורה באשר לתוקף החוקי של ההסכם, אלא שלדבריהם אין סיבה לומר שבימ"ש חילוני לא יתחשב בהית"ע. אני בעצמי ראיתי פעם

בפרשת השבוע אנו מוצאים לראשונה איסורי ריבית בהלואה: 'אם כסף תלוך את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נפש' (כב, כד). ריבית בפעולה רגילה של הלואה אינה שכיחה כיום במחוזותינו, ברוך ד', ותופעה נוראה זו נשכחה כמת מלב בדורנו, שאף זכה לקיום מצות 'אם כסף תלוך בהידור, בריבוי גמחי"ם לאין שיעור. אך להוותנו, מכשולות רבים מצויים במגוון של פעולות בנקאיות, ובפרט בשימוש בהשקעות ובקרנות למיניהן.

לאחרונה מתודע הציבור יותר ויותר לענין, וזאת באמצעות פרסומים שונים בנושא ע"י קרנות השקעה וביטוחים שונות שעומדות תחת פיקוח של גופי כשרות ורבנים ידועים. כדי להתחקות מעט – ככל הניתן במסגרת מאמר בעיתון – אחר נקודות התורפה, ועל מנת לקלוט את החשיבות והנחיצות שבפיקוח על אותן קרנות, שחרנו לפתחו של אחד מגדולי הת"ח ומרביצי התורה שבדור, הגאון רבי אשר הכהן דויטש שליט"א, מראשי ישיבת פוניבז', שנודע בכוחו הגדול אף בתחום סבוך זה, הן מהצד ההלכתי, כפי שמשתקף בשיעוריו בעמקי סוגיות פרק איזהו נשך שנאמרו בפני קבוצות אברכים בישיבת מיר ובמקומות נוספים, (מתוכם יצא לאור ספר נכבד ע"י תלמידיו שומעי לקחו), והן במישור הפרקטי והידע הטכני והמקצועי.

הגאון שליט"א נענה ברצון ובחפץ לב לבקשתנו ופינה מזמנו העמוס להשיב לשאלות שהצגנו בפניו, כאשר הוא מוצא בבטאון עולם התורה, 'הפלס', את האכסניה המתאימה להגברת המודעות בקרב בני התורה בנושא זה, תוך הדגשה כי אינו פוסק הלכות, ומטרת הדברים היא רק לעורר תשומת לב לעשות שאלת חכם.

בו גם ריעותא מצד הקנינים, ואין כאן המקום להאריך בזה. למעשה, אדם שבא להשקיע או לקחת הלוואה מהבנק, יכול לבצע בעצמו שינויים מסוימים בנוסח (ללא צורך בהסכמת הבנק), למשל, במקום שכתוב בהית"ע שקונה בכל הנכסים, בעצם טמון כאן תנאי של 'תחזור ותקננו ממני', וכמו שמבחינת הבנק, כאשר הוא מלווה את הכסף, יש כאן תנאי ברור שהפרעון יהא בכסף ברוקא, [ויש בזה נידון אם ע"י תנאי זה נהפך הפרעון להלוואה], כך הוא הדבר גם מצד הלקוח, ואפילו אם הדבר אינו מוזכר במפורש. מסיבה זו ראוי שהלקוח יפרש בפיו לכל הפחות שאינו דורש את הפרעון בדמים ברוקא, ועד"ז בליקחת משכנתא, יכול הלקוח לפרש שמצידו אינו מחייב את הבנק למכור לו בחזרה את הנכס. [יתכן שצריך לעשות זאת בפני עדים, ומ"מ יכול לכתוב זאת על דף נפרד ולהכניסו לתיק פתיחת החשבון]. אף שישנם פוסקים רבים שהתירו תנאי זה של 'ע"מ שתמכרנו לי', ושיטת הריטב"א היא שזוהי ריבית קצוצה מדאורייתא, מה שאפשר לתקן בודאי ראוי לתקן.

עוד יש להעיר בזה, שראוי מאוד לחתום עם הבנק באופן פרטי על היתר עיסקא, וכפי שהנהיג הגאון הגדול ר"נ קרליץ שליט"א, והיינו שהבנק והלקוח יחתמו שפתיחת החשבון או המשכנתא כפופה להיות"ע של הבנק. יש בדבר זה חשיבות מרובה גם מצד התוקף החוקי של ההית"ע, ובמקרה של תכנית חיסכון – גם מצד ההסכם על 'דברים המותרים' המוזכר בנוסח ההית"ע, כיון שביחס להיות"ע הכללי של הבנק קשה מאוד לתת תוקף לתנאי זה של 'דברים המותרים', מאחר שהוא כולל את כל הלקוחות. בדרך אגב האריך הגאון שליט"א לדון בחילוק שבין נוסח 'כל הנכסים' ל'כל העסקים' שעולה בין שטרי ההסכם השונים, 'הנכסים' כוללים הרבה יותר. למשל, דירתו הפרטית של אדם בה הוא דר – אי אפשר להחשיבה כעסק, שכן אינה עומדת לשימוש מסחרי כל שהוא, בעוד שבדאי היא נחשבת כנכס. לאדם מן השורה במקרים רבים אין כל עסק, ומטעם זה שלל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל את השימוש באוברדרפט, ומפי השמועה אמרו שסבר שהוא ריבית קצוצה.

בנוסח 'כל הנכסים' כלולה גם דירתו הפרטית, ובזה יש תיקון גדול לענין האוברדרפט, עכ"פ למי שיש לו דירה.

מדוע עד השנים האחרונות לא דיברו על רבית בקרנות

רבעון
מאמרים
קרית ספר

היתר עיסקא שנכתב ע"י מרן החזו"א זצ"ל

[השמות בפנים נמחקו עפ"י בקשת בני המשפחה]

חווה

חווה: הנעשה בין הנקרא להלן צד א' ובין הנקרא להלן צד ב'.

א. צד א' מוכר לצד ב' שני מגרשים [לא ברור כאן] במדה יחד 961 מטר.

ב. מחירם שלוששים גרושים כל פיק, קיבל צד א' מצד ב' על זה סך מאה לא"י, והמותר נתחייב צד ב' לצד א' לשלם ע"פ זמנים דלהלן.

50 לא"י במשך עשרה ימים מיום דלמטה, והמותר 39 לא"י בכל חודש עד כלות כל הכסף המגיע.

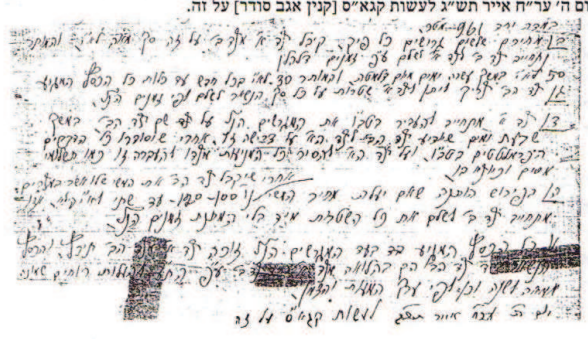
ג. צד הב' צריך ליתן לצד א' שטרות על כל סך הנשאר לשלם לפי זמנים הנ"ל.

ד. צד א' מתחייב להעביר בטב"ו את המגרשים הנ"ל על שם צד הב', במשך שבעת ימים שיודיע צד הב' לצד הא' על דרישה זו, אחרי שיוסדרו כל הדברים הפרוטוטטים בטב"ו, ועל צד הא' להסיר כל המניעות מצדו להעברה זו כמו תשלומי מסים וכיוצא בו.

ה. בפירוש הותנה שאם יעלה מחיר המשי אחרי שיקבל צד הב' את המשי שלו אשר במצרים ג' 100 - 120 עד שתי לא"י [לא ברור כאן] מתחייב צד ב' לשלם את כל השטרות מיד בלי המנת זמנים הנ"ל.

ו. כל הכסף המגיע בעד המגרשים הנ"ל זוכה צד א' מצד הב' תיכף, והכסף הנשאר ביד צד הב' הם כהלואה מצד א' ביד צד ב' ע"פ הית"ע להעלותו רוחים שמונה עשרה לשנה וכן לפי ערך המעות והזמן.

יום ה' ער"ח אייר תשי"ג לעשות קנא"ס [קנין אגב סודר] על זה.

פרוטוקול של בית משפט שדן בענין היתר עיסקא, ואף שבאופן עקרוני התייחסו לזה כהסכם, השופט מצא עילה אחרת לחייב את הלקוח, וכך גם שמעתי סיפורים דומים.

אירע גם שאנשים פרטיים ערכו הסכמים עם הבנק והוסיפו פרטים חשובים, כמו למשל ששותפים רק בנכסים המותרים, דברים שלא הופיעו אז בנוסח הכללי, אך לבסוף התברר שהדברים היו משוללי תוקף, כאשר לא התחייבו לכך המורשים האמתיים, שהם הדיקטטוריון של הבנק או ההנהלה הראשית, אלא מנהלי הסניף בלבד.

כאשר התעורר הענין – עקב מעשה שהיה – בשנת תשנ"ה, ובאה הדרישה אל הבנקים מצד הציבור להכרה ברורה בהיתר עיסקא, אף שכתחילה סירבו הבנקים להצהיר בגלוי על התוקף החוקי של ההית"ע, לבסוף לאחר מו"מ ארוך, הצהיר הבנק לראשונה על מחויבות גמורה מכאן ולהבא להיתר

עיסקא. מאוחר יותר באה מחויבות זו לידי ביטוי גם בתוך הנוסח עצמו, ובעקבות כך ביקשו עורכי הדין של הבנקים להכניס שינויים שונים בנוסח – לטובת הבנק – שינויים שהופכים את ההית"ע לדבר שאינו ראוי לכתחילה. מסגרת זו אינה המקום הראוי לפרט את השינויים, נתחבר בענין קונטרס מיוחד לפני כמה שנים ע"י הרה"ג ר' דב סגל שליט"א.

בדלית ברירה, כאשר באים לקחת משכנתא מהבנק ומשתמשים בהיתר עיסקא, האם ישנם בנקים שבהם ההיתר עיסקא הינו טוב ומשופר יותר מאחרים?

אינני מעורה בנעשה בכל הבנקים, אך זאת אוכל לומר, כי בבנק המזרחי ההיתר טוב יותר מהבנקים האחרים, והסיבה היא זאת הנקובה לעיל. הבעייתיות בהיתר נוצרה בעטיים של השינויים שנעשו בו, ואילו בבנק המזרחי השאירו את הנוסח הישן משנת תשמ"א. ומ"מ גם בנוסח שישנו בבנק זה ישנו שינוי מהנוסח המקורי שבדברי הפוסקים; בנוסח המקורי כתוב שהמקבל מתעסק עם המעות שקיבל עבור הנותן, ואילו בתקופה האחרונה הוסיפו כל הבנקים, כולל בנוסח הנ"ל של בנק המזרחי, שהנותן קונה חלק בכל העסקים של המקבל, ואפילו כמה שהמקבל יעסוק בעתיד. את השינוי הזה התירו כל פוסקי זמננו, מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ויב"חט"א הגאון האדיר רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א והגאון הגדול רבי נסים קרליץ שליט"א ועוד. בשינוי זה ישנו גם תיקון למקרים מסוימים, אבל מאידך יש

בנוסף לחוסר המודעות, הרי שרבים סומכים על העובדה שכולם נוהגים כך, גם ת"ח... בהלכות רבית לפעמים מחוסר תשומת לב אינם בקיאים בטיב העסקים שהם או נשותיהם מעורבים בהם.

אבל באמת גם במשך הזמן השתנו דברים; בעבר, קרן פנסיה היתה כקרון של ביטוח לכל דבר, כמו ביטוח בריאות או סיעוד וכדו', אף שבדאי מעבר לשקלול האפשרות שהלקוח לא יקבל לבסוף את הסכום, באם לא יגיע לגיל הפנסיה ח"ו וכדו', היה את הרווח של השימוש בכסף בכל העת, מ"מ ההתחייבות היתה על דבר קצוב מראש לפי שיעור ההכנסה של המבוטח, ללא כל קשר לרווחים או להפסדים בכסף. במצב זה ניתן לערוך הית"ע עם החברה. היו קרנות פנסיה שחתמו על היתר עיסקא, אולם היו חברות שבשעתו אף לא ערכו היתר עיסקא כלל.

לפני כשבע עשרה שנה לא ניתנה יותר אפשרות לקבל

פנסיה, ביטוח מנהלים, השתלמות, האם מחמת שהשתנו דברים עם השנים, או פשוט מחוסר מודעות לנושא?

נראה כי שני הדברים נכונים, ישנה גם חוסר מודעות כללית לכל הנושאים של רבית. בחנתי כמה אברכים אם הם יודעים מה כתוב בהיתר עיסקא ולא ידעו, וב"חכמת אדם" כתוב שצריך שידעו הלוח והמלווה את תוכן ההיתר עיסקא. היום הבעיה חמורה בהרבה, שכן ה"חכמת אדם" מדבר באופן שהלוח והמלווה חותמים רק על שטר של היתר עיסקא, ואילו כיום שחוז' להסכם זה ישנו שטר הלואה לכל דבר שמפורש בו רבית, וכ"ש במקום שאין הסכם עסקא פרטי בין המלווה ללוח, על אחת כמה וכמה שהחותמים על שטר ההלואה נדרשים לדעת דבר ההיתר.

אנקוט דוגמא נוספת של חוסר מודעות, מי שלא למד הלכות רבית אינו מודע בכלל לבעיה של 'פסיקה בשו"י' שמצויה מאוד בקניית מוצרים לבית.

ערכים ומונחים

לעשות כך ויכול לקחתו לכל דבר.

קרן פנסיה:

ענינה; העובד מפריש כל חודש כמה אחוזים ממשכורתו לתכנית חסכון הנקראת קרן פנסיה. חלק מהפרשה זו מנוכה ממשכורתו וחלק ממנה היא תוספת של המעביד על המשכורת. ביד העובד לבחור, לאיזה תכנית של קרן פנסיה הוא בוחר להפריש את כספו, ובאיזה חברה.

תכנית חסכון זו הנקראת קרן פנסיה, היא גם כן קרן ניהול כנ"ל בקרן השתלמות. [בקרן פנסיה יש גם רכיב ביטוחי למקרי מוות ונכות].

קרן גלאט הון:

ענינו: קרנות השתלמות, פנסיה, גמל, המנוהלות לפי כללי ההלכה באופן שכל ההשקעות יהיו כשרות ומהודרות לכתחילה "גלאט [חלק] הון [ממון]"

קרנות אלו הוקמו על ידי רבנים ודיינים חשובים מכלל בתי הדין בארץ הקודש. [מהם; הגר"ש קליין, הגר"ש אולמן, הגר"נ קופשיץ, ועוד רבנים ות"ח מובהקים אשר השתתפו באסיפות רבני הוועד], המטרה שהציבו הרבנים הינה קרנות מהודרות ללא שיהיה בהם שום פרט השנוי באיזה מחלוקת או שיטות הפוסקים, הקיום הכלליים הונחו ע"י גדולי הפוסקים, ועוד זכו לקבל את הנחיותיו של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל אשר צירף את חתימתו לקריאת הקודש על קרן ההשתלמות גלאט הון.

קרן ההשתלמות גלאט הון הינה בחברת איילון הנקראת "מקפת השתלמות כהלכה", קרן פנסיה וקופת גמל גלאט הון מנוהלת בחברת פסגות ונקראת מסלול פנסיה וגמל כשר.

קרנות אלו מפקחות על ידי הוועד שישב חדשים ארוכים על כל תוואי המסלול, ובא עם החברות המנהלות להסדר חתום בידי עו"ד מקצועיים, על כל הפרטים הנדרשים לניהול ההלכתי המהודר, ומקבל כסדר את הרווחות של ההשקעה.

אגרות חוב קונצרניות [אג"ח שמנפיקות חברות מסחריות];

ענינם: כאשר חברה מסוימת מעוניינת בתזרים של כסף מזומן היא מנפיקה אגרות חוב ומוכרת אותם, ומי שקונה את האג"ח הוא בעצם מלווה להם כסף. קונה האג"ח יכול גם לסחור במכירת האג"ח לאחרים. אג"ח אלו כמובן הם הלוואות ברבית שהחברה נותנת לקונה האג"ח - המלווה.

ביטוח מנהלים:

ענינו: בעיקרו הוא כעין 'קרן פנסיה', [ראה בערכו להלן] אכן יש חילוק בין 'ביטוח מנהלים' לקרן פנסיה בפרט זה; שבהגיע גיל פרישה מחלקים את כל כספו הצבור של העמית הפורש למספר חדשים שהם ממוצע תוחלת החיים, ובעוד שבקרן פנסיה זה מחולק לפי ממוצע תוחלת החיים שיקבע בזמן הפרישה, בביטוח מנהלים מחלקים לפי קביעת תוחלת החיים שהייתה בעת הצטרפות של העמית [מקדם מובטח].

היתר עיסקא

ענינו: הפיקת ההלואה לעיסקא. עיסקא שונה מהלוואה בכך, שהמקבל מעות בעיסקא חלק מהמעות נמצאים בידו בתורת פקדון, ומשום כך מגיע לנותן חלק מהרווחים, שהרי הרווחים נוצרו גם מחמת ממונו. ולכן כאשר המקבל מחזיר ונותן את הקרן בתוספת חלק מהרווחים אין בזה איסור רבית.

קרן השתלמות:

ענינה: תכנית חסכון המיועדת לעובדים לשש שנים, כלומר, שכספי העובד מושקעים במסלולי השקעה שונים: מניות, אגרות חוב, וניירות ערך, ומעלים רבית. כהיום כל תכניות קרנות השתלמות הם קרנות ניהול, באופן שכל הכסף נטו עם הרווחים והרבית שמתקבל מהם עובר ישירות לעמית, והנהלת הקרן זכאית רק לדמי ניהול. תכנית חסכון זו פטורה ממס בשל היותה תמריץ להשתלמויות העובד על ידי שיקח כסף זה בסוף התכנית למטרת השתלמות, אולם אינו מחויב

האם יש להקל יותר בקרן פנסיה מאשר בקרן השתלמות?
בדרך כלל לא. אולם מאחר שההפרשה לפנסיה היא חובה חוקית, לכן במקרים שהמעסיק משלם רק את המוטל עליו ע"פ החוק בלבד, (וזה דבר שאינו מצוי כ"כ), יש דרכים להקל, וצריך לעשות שאלת חכם ולפעול ע"פ הנחיותיו.

מהי הדרך להגברת המודעות בנושא?

לדעתי, יש לקבוע שיעורים בהלכות רבית, וכפי שנהג הגאון האדיר ר"ש הלוי וואזנר שליט"א לכלול הלכות אלו בשיעוריו. ללימוד יסודי ומעמיק של ההלכות שלאחריו יוכל השומע להכריע לבדו בשאלות המזדמנות - דרושה השקעה רבה, אולם יתכן ללמוד בקצרה את עיקרי הדינים על מנת שלכל הפחות תהיה ידיעה ותשומת לב לבעיות הזקוקות שאלת חכם, ואתן דוגמא להמחשת הענין: כשם שעקרת הבית של פעם היה לה במסורת את כח הבחינה היכן יש לשאול על ערבוב של בשר בחלב, אף בלא שידעה להכריע לבדה את ההלכה.

אנו חותמים את השיחה בהבעת תודה מרובה על השיחה היסודית והנרחבת, ומביעים תקווה שאכן פרסום הדברים יתרום להגברת המודעות בקרב עולם התורה.

[תשואות חן לשני ת"ח מופלגים הרבנים הגאונים שליט"א שידיהם רב להם במקצוע זה, שהיו לעזר רב בעריכת הדברים].

ביטוח פנסיה כנ"ל, אלא הכסף הוכנס לקרן המוגדרת כקופת השותפים. החברה מקבלת שכר טרחה (אחוז מסוים) מתוך כספי הקרן בכל שנה ושנה, וזאת ללא כל קשר לרווחים ולהפסדים של הקרן, והיא משמשת כשליח וכנאמן המתעסק בכספי העמיתים. מבחינה מסוימת שינוי זה הוא לטובה, כיון שנמצא אפוא, שבעצם ההתעסקות עם החברה אין כל בעיה של ריבית, כיון שכולו פקדון. הבעיה שנוצרה היא, בגין השותפות של המשקיע בכל הנכסים שהחברה משקיעה בהם, כאשר הנכסים עלולים לכלול גם עסקאות רבית, כמו אגרות חוב קונצרניות (הלואות ברבית לחברות ציבוריות), בעיה זו לא תיפתר ע"י הית"ע עם חברת הפנסיה, שכן אין הנדון על הרבית שבין העמיתים לבניה, אלא בכך שהקרן גובה רבית בשליחותו מחברות אחרות. תתכנה גם עסקאות הכרוכות בחילול שבת ח"ו או עסקים אסורים אחרים. יש לציין עוד, שכביטוח מנהלים תמיד היה העסק בצורה זו של קרן נאמנות, וכן בקופות גמל והשתלמות, ורק בקרן פנסיה היה שונה הדבר מתחילה, כאמור.

והרי דוגמא נוספת של חוסר תשומת לב, פעם מישוהו הביא לי טופס של ביטוח מנהלים, ובטופס היה כתוב שהכסף הנכנס למחזור הוא רק ביום מסוים, כלומר, שאם המעביד הכניס את הכסף לפני אותו יום, החברה משלמת ריבית על כל יום עד לאותו יום שהכסף נכנס למסלול, זו רבית גמורה. [זאת מלבד הבעיות הנ"ל שיש בהשקעות עצמן].

האם חובה על כל אחד להשקיע דווקא בקרנות שתחת פיקוח, או שיש בזה רק משום הידור ודקדוק בהלכה? והאם ישנם הבדלים משמעותיים בין ההכשרים השונים הניתנים לקרנות?

בקרנות שאינן תחת פיקוח הכשר מוסמך כלל - הדבר כרוך באיסורי רבית חמורים, וזו חובה גמורה להפריש אך ורק לקרן שיש עליו פיקוח מוסמך. גם בקרנות שתחת פיקוח גופי כשרות, מצויים הבדלים משמעותיים מאוד באשר לפרטים השנויים במחלוקת הפוסקים. לגבי קרן 'גלאט הון' ידוע לי באופן אישי שלא השתמשו בהיתרים השנויים במחלוקת או בספיקות, והתבססו רק על דברים המוסכמים להיתר על פוסקי דורנו.

הגאון שליט"א מוסיף לבאר את חשיבות הענין, בעוד שבשחיטה החילוק ברמת הכשרות בין גופי הכשרות המהודרים הינו בד"כ כיצד לנהוג במקרים של 'דיעבד' ושעת הדחק בטרופות, הרי שכאן ההבדלים הם באשר לעיקר ההנהגה לכתחילה, ולכך הדבר משמעותי שבעתיים.

עוד ציין הגאון שליט"א, כי לגבי ביטוח מנהלים ישן, ישנן לפעמים הטבות מיוחדות מאוד לעובדים, והעובר מהם לקרן כשרה מפסיד הטבות אלו, ואעפ"כ מבחינה הלכתית אין זה מוצדק להשאיר בקרן שאין עליה פיקוח הלכתי.

האם חובה זו מוטלת על העובד או על המעביד?

החובה מוטלת בעיקר על העובד, אמנם בודאי גם על המעסיק מוטלת החובה ליידע את העובדים. מבחינה טכנית אין אפשרות חוקית למעסיקים לסדר קרן כשרה לעובדים, כי כל המצטרף בסתם לכל חברה, נמצא ממילא במסלול לא כשר, וכדי להכליל במסלול הכשר הנתון לפיקוח זקוק העובד לבקש בעצמו להעבירו לשם, ומאחר שרבים מאוד מקרב העובדים אינם מודעים לכל הענין, חובה על המעבידים ליידע את כל העובדים בנחיצות המסלולים הכשרים.